

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

Cui rationi alia etiam probabilis adjungi potest. Licet enim divina essentia sit objectum improprietatum, & excedens vires naturales intellectus creati, continetur tamen intra objectum ejus adæquatam, & extensivum, ut antea declaravimus: unde licet in creatura intellectuali, non sit potentia naturalis ad Dei visionem, ei tamen inest potentia obediencialis, seu non repugnantia, ut ad illam elevetur.

46. Confirmatur: Quoties aliqua potentia potest imperfecto modo aliquod objectum attingere, non repugnat eam elevari, ad illud perfecte cognoscendum: ut constat in potentia visiva noctuæ, quæ quia imperfectè lumen Solis videre potest, majoribus viribus confortata, Solem ipsum perfecte potest intueri. Ergo cum intellectus creatus, ratione suæ amplitudinis, & universalitatis respiciat ens ut sic, Deo & creaturis analogicè commune, & naturaliter Deum, saltem imperfectè & abstractivè, cognoscere possit: nulla est repugnantia, sed potius summa convenientia, quod ad claram & intuitivam Dei visionem elevetur; cum ad hoc præcipuè conditus sit homo, ut Deum perfecte cognoscat, & diligit. Unde hæc summa amplitudo, & capacitas naturæ intellectualis, quæ respicit ens ut sic, & bonum universale, est præcipua ejus excellentia, radix suæ felicitatis, ac veluti anima, quæ à Deo apprehenditur, & ad claram ejus visionem elevatur.

§. I.

Solvuntur objectiones.

47. **O**bjicies primò: Deus in Scriptura sæpe dicitur invisibilis: ut 1. ad Timoth. 3. *Regi seculorum immortalis, & invisibili.* Et ibidem cap. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest.* Joan. 1. *Deum nemo vidit unquam:* Ergo nullus intellectus creatus ad claram Dei visionem elevari potest. Probatur Consequentia. Quia Jerem. 32. Deus dicitur *incomprehensibilis*, inferunt Theologi, illum à nullo intellectu creato posse comprehendi: Ergo similiter ex eo quod Scriptura dicat illum esse invisibilem, rectè inferitur, ipsum à nulla creatura intellectuali posse videri. Unde 2. Petri 1. dicitur *in quem desiderant Angeli prospicere:* desiderium autem est de re nondum habita & possessa, in quo à fruitione & delectatione distinguitur, quæ circa bonum præfens & adeptum versantur.

48. Respondeo quod quando in Scriptura, Deus dicitur invisibilis, vel à nullo hominum posse videri, hoc debet intelligi, vel de visione corporæ, vel de intellectuali per vires naturæ habita, vel de comprehensiva, vel denique de visione quæ habeatur in hac vita mortali. Unde ad illud quod additur, neganda est paritas: ratio autem disparitatis est, quia nullibi in Scriptura dicitur, quod Deus sit comprehensibilis à creatura; asseritur tamen varijs in locis, supra à nobis relatis, quod ab illa videri potest, & quod de facto videtur à Beatis in patria; sicque ut omnia cohæreant, cum dicitur invisibilis, hoc debet necessariò exponi, aliquo ex his quatuor modis iam relatis.

Ad illud verò quod de Angelis 2. Petri dicitur, respondet D. Gregorius libro 18. moralium cap. 29. his verbis: *Sed quia de Deo per primum Ecclesie Predicatore dicitur: in quem desiderant Angeli prospicere: sunt nonnulli qui nequaquam Deum videre, vel Angelos suspiciuntur; & tamen dicitur per Veritatis sententiam scimus: An-*

Tom. I.

Angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei qui in caelis est. Nunquid ergo aliud veritas, aliud predicator insonat veritatis? Sed si sententia utraque conferretur, quia sibi nequaquam discordet, agnoscitur. Deum quippe Angeli & vident, & videre desiderant; & sciunt intueri & intuentur. Si enim sic videre desiderant, ut effectu desiderij sui minime perficiantur, desiderium sine fructu anxietatem habet, & anxietas poenam. Beati verò Angeli ab omni poena anxietatis longè sunt, quia nunquam simul poena & beatitudo conveniunt. Rursum cum eos dicimus Dei visione satiari, quia & Psalmista ait: *Satiabor dum manifestabitur gloria tua: Considerandum nobis est, quoniam satietatem solet fastidium subsequi. Ut ergo rectè sibi utraque conveniant, dicat veritas: Quia semper vident: dicat predicator egregius: Quia semper videre desiderant. Ne enim sit in desiderio anxietas, desiderantes satiantur; ne autem sit in satietate fastidium, satiati desiderant. Et desiderant igitur sine labore, quia desiderium satietas comitatur; & satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. Sic quoque & nos erimus, quando ad ipsum fontem vite venerimus. Erit nobis delectabiliter impressa simul scitis atque satietas. Sed longè abest ab ista sciti necessitas, longè à satietate fastidium, quia & scientes satiabimur, & satiati scitemus.*

- C**Obijcies secundo: D. Chrysoströmus hom. 14. 49. in Joan. dicit: *Ipsum quod est Deus, non solum Propheta, sed nec Angeli viderant, neque Archangeli: quod enim creabilis est natura, qualiter videre poterit quod increabile est?* Idem repetit in pluribus homilijs contra Anomæos, ubi passim dicit, Deum non videri ab aliquo intellectu, etiam Angelico.

Respondet D. Thomas hic art. 1. ad 1. D. Chrysoströmum loqui de visione comprehensivis, nam statim subdit, *Visionem dei certissimam Patris considerationem, & comprehensionem, tantam quantum Pater habet de Filio.* Sed hanc responsum rejicit Vazquez hic disp. 37. cap. 2. & 3. quia (inquit) Anomæi contra quos agit Chrysoströmus, non asserbant Deum comprehensivè cognosci in hac vita: neque enim existimandum est, ita amentem fuisse Eunomium, ut voluisset sibi attribuire infinitam scientiam quam habet Deus, quantum ad modum cognoscendi, sed solum quantum ad rem cognitam: Ergo cum Chrysoströmus neget illam quam asserbat Eunomius, non comprehensivam negat, sed quidditativam. Addit Suarez libro 2. de attribut. negativis cap. 7. difficiliorem locum ex ipso Chrysostrómo in eadem homilia, in qua ait, *Angelos vidisse quidem Deum in natura assumpta, nam antea non videbant:* qui locus exponi non potest de visione comprehensiva, nam Angeli post assumptam naturam, Deum non comprehenderunt. Denique Vazquez ubi supra multos alios Patres numerat cum Chrysostrómo: scilicet Hieronymum, Epiphanium, Theodoretum, Theophilactum, utrumque Cyrillum, Nisenum, Eutimium, Primasium, & alios, qui loquuntur sicut Chrysoströmus, & concludit, quod si sincerè loqui velimus, vix possumus Sanctos illos Patres in bonum sensum interpretari.

- E**Sed mirum est, quod ille Author malit Eunomium, & alios Hæreticos, ab infania excusare, quam SS. Patres ab errore absolvere: præsertim Chrysoströmum, totius Ecclesie (ut loquitur In-

51.

Epist. 30 Innocentius I. *patrem, & lumen, & propugnaculum.* Porro ut manifestè constet, quantum ille in hoc excesserit, & quam legitima, ac genuina sit D. Thomæ interpretatio, duo breviter hic demonstranda sunt. Primum est, Eunomium, & alios Anomæos, re verà in eam incidisse demeritiam, ut cognitionem comprehensivam Dei sibi arrogaverint, & asseruerint se ita perfectè cognoscere Deum, sicut Deus seipsum intelligit. Secundum est, Chrysostomum in quem præcipuè invchitur Vazquez, pluribus in locis admittere claram Dei visionem in seipso, pro alia vita.

Primum horum constat ex Theodoro libro 4. Hæretic. fabul. tit. de Eunomio, ubi sic ait: *Ausus est dicere Eunomius, se nihil de rebus divinis ignorare, sed ipsam Dei substantiam exactè scire, eandemque habere de Deo cognitionem, quam ipse Deus de seipso habet &c.* Idem testatur Socrates libro 1. histor. cap. 7. ubi inducens Eunomium, & Anomæos loquentes, sic inquit: *Deus de sua ipsius essentia, nihil plus intelligit quam nos, neque ipsi est magis cognita, & perspecta, quam nobis.* Item Hieronymus super cap. 11. Matth. ad illa verba, *nemo novit Filium nisi Pater: Erubescat* (inquit) *Eunomius, tantam sibi notitiam Patris & Filij, quantum alteruter inter se habent, iactans se habere.* Denique ipsemet Chrysostomus quinque homilij quas scripsit adversus Anomæos, passim eos stolidos, & amentes appellat. Ex quibus constat, Vazquem, cum dixit, Eunomium non fuisse ita amentem, ut comprehensivam Dei notitiam sibi arrogare voluerit, omnino sine fundamento locutum, & contra tam insignes Patres, qui circa ipsa Eunomij tempora floruerunt, & multo melius quam ille Author, ejus hæresim cognoverunt.

52. Quòd autem Chrysostomus, pluribus in locis, simpliciter admittat visionem Dei claram pro alia vita, constat ex homil. 3. in Epist. ad Philip. & ex 69. ad populum, & ex Epist. 5. ad Theodorum lapsum: ubi asserit, *Beatos Regem ipsum* (scilicet Deum) *contueri, non per introitum, non per enigma, non per speculum, sed facie ad faciem, non per fidem, sed per speciem.* Idem etiam docet Basilius in expositione Psalmi 33, ubi dicit: *Nos postquam filij Resurrectionis erimus, tunc nosse Deum facie ad faciem dignabimur, sicut Angeli nunc vident ipsum.* Et certè, si in illis SS. Patribus non fuisset cognitio possibilitatis visionis Beatificæ, non fuisset in illis virtus spei, spes enim versatur circa claram Dei visionem, tanquam circa obiectum primarium, ac proinde stare non potest, si illa credatur impossibilis.

53. Ad locum verò quem Suarez refert ex Chrysostomo, facile responderetur, S. illum Doctorem ibi manifestè loqui de visione Dei, non in propria natura, sed in natura assumpta, cujus Angeli non solum habuerunt visionem, sed etiam comprehensionem, non quidem ipsius Dei, sed ipsius naturæ assumptæ; si quidem humanitatem comprehendebant.

Hæc dicta sunt in defensionem magni Chrysostomi, de quo sic loquitur Innocentius I. Epist. 30. quæ habetur tomo 1. Concil. *Assigor de eis, qui sapientissimè, spiritali, & divinè doctrinæ, & institutione ejus orbari, fame verbi Dei conficiuntur. Non enim Ecclesia tantum Constantinopolitana, mellita illius lingue iacturam fecit, sed orbis sub sole totus, ad orbitatem redactus est, viro tam divino amisso.* Ecce cujus

A viri doctrinam, Vazquez noluit ab errore excusare, nec manifestam ejus expositionem admittere.

Objicies tertio: Visio quidditativa Dei, non potest non esse infinita: Sed infinitam visionem nullis viribus potest intellectus noster elicere: Ergo nec Deum quidditativè cognoscere. Major probatur: Cognitio crescit juxta incrementum perfectionis objecti: Ergo cognitio objecti infiniti, recessariò debet esse infinita.

Respondeo negando Majorem, ad cujus probationem, distinguo Consequens: si talis cognitio, infinito, & adæquato modo obiectum infinitum attingat, concedo: si modo inadæquato & finito, nego. Et insto in cognitione Dei, quoad an est, quæ terminatur ad obiectum infinitum, & tamen infinita non est, quia infinito modo circa illud non versatur.

Objicies quarto: Plus distat Deus ab intellectu creato, quam Angelus à visu corporeo: Sed ob hanc distantiam, oculus corporeus elevari non potest ad attingendum Angelum: Ergo à fortiori intellectus creatus elevari non poterit ad videndum Deum, prout est in se ipso.

Respondeo cum D. Thoma in 4. dist. 29. quæst. 2. art. 1. ad 7. plus quidem distare quoad entitatem, non autem quoad proportionem habitudinis potentia ad obiectum: quia Deus continetur intra latitudinem objecti adæquati intellectus creati, Angelus verò nullo modo est intra obiectum visus corporei.

Objicies quinto: Intellectus creatus non potest elevari ad cognitionem omnium creaturarum possibilium: Ergo nec ad claram Dei visionem. Antecedens est D. Thomæ, & communiter à Theologis recipitur. Consequentia verò videtur manifesta: difficilius quippe est cognoscere ens simpliciter infinitum, quale est essentia divina, quam ens infinitum solum in aliqua ratione, scilicet in quantitate numerica, sicut sunt ad summum omnes creaturæ possibilis.

Respondent aliqui ex nostris Thomistis, concessio Antecedente, negando Consequentiam & paritatem, rationemque disparitatis assignant; quia ad cognitionem omnium creaturarum possibilium, requiruntur infinitæ species intentionales, quibus intellectus finitus nequit actuari, nec uti: ad visionem autem essentia divina, sufficit quòd ipsa se communicet intellectui, modo finito & limitato, & se attemperando lumini gloria.

Hæc solutio haud dubiè probabilis est, eaque ut probabilis, in prioribus Theologiæ nostræ editionibus, usi sumus: quia tamen sententia quæ asserit totam possibilium collectionem posse à beatis extra verbum cognosci, & ad hoc infinitas species non requiri, probabilitate non caret; eamque ut probabiliorem infra eligemus: ad argumentum aliter respondeo, nempe quòd licet intellectus creatus non possit elevari ad cognoscendas in verbo, seu in essentia divina tanquam in causa, omnes creaturas possibilis (alioquin ut ibidem ostendimus, comprehenderetur divina essentia) bene tamen ad cognoscendam totam possibilium collectionem extra verbum, per scientiam infusam; quia ex tali cognitione non sequitur comprehensio divina essentia, ut ex ibidem dicendis patebit.